

Složení nové Evropské komise

Tereza Nováková

Spolupracovnice Analytického týmu think-tanku Evropské hodnoty

Pavlína Vážanová

Spolupracovnice Analytického týmu think-tanku Evropské hodnoty

Think-tank Evropské hodnoty je nevládní instituce, která prosazuje zvyšování politické kultury v České republice i na evropské úrovni.

- *Nová Evropská komise zažije pod Junckerem velké změny.*
- *Dojde k přerozdělení portfolií i změně celkové organizace práce.*
- *Její nynější skladba, jak ji nový předseda navrhl, však není bez problémů.*
- *7 z 28 kandidátů čelí jisté kritice.*
- *Jean- Claude Juncker již odkryl několik ze svých základních priorit.*
- *Zaměřit se chce na růst a zaměstnanost, vytvoření jednotného digitálního trhu, přeměnu energetické politiky či na řešení tzv. britské otázky v EU.*

Nový „Junckerův tým“ s přidělenými portfolii byl oficiálně představen v Bruselu dne 10. září a byl výsledkem několikaměsíčního vyjednávání mezi předsedou Komise a členskými státy. Sedm komisařů ze současné Barrosovy Komise, pět bývalých premiérů, čtyři ministři, devatenáct bývalých ministrů a osm bývalých europoslanců budou tvořit nové kolegium komisařů pro následujících pět let. Juncker také dodržel svůj závazek týkající se zastoupení žen v nové Komisi- celkem devět žen bude součástí 28-členného týmu. Zároveň se jmenováním nového kolegia došlo k organizačním změnám, jež mají napomoci efektivnějšímu naplňování priorit v daných oblastech.

Nové rozdělení portfolií v Evropské komisi

Evropská komise zažívá pod vedením Jeana-Clauda Junckera velké změny. Nově zvolený předseda [se rozhodl](#), že změní její celkové uspořádání a že dojde k přeskupení některých portfolií. Svoje odhodlání zdůvodnil například tím, že si přeje, aby byla Evropská unie v důležitých oblastech ambicióznější.

Nová Komise je nyní rozdělena do projektových týmů, v jejichž čele bude stát šest místopředsedů a Vysoký představitel pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku. Tito místopředsedové budou mít za úkol koordinovat širší skupiny komisařů zodpovědných za resorty, jež spolu vzájemně souvisí. Jeden z místopředsedů, dánský ministr zahraničí Frans Timmermans, bude navíc mít „titul“ prvního místopředsedy a bude kromě vedení příslušného týmu zaměřujícího se na spravedlnost a vnitřní věci také pravou rukou předsedy Komise. Mimo jiné bude v rámci své „watchdogové funkce“ dohlížet na to, jestli návrhy Komise respektují principy proporcionality a subsidiarity a zda dochází k dodržování zásad Listiny základních práv a právního státu ve všech činnostech

Komise. Dále bude také zajišťovat koordinaci a vztahy s Evropským parlamentem (EP), zejména co se týká strategického plánování.

Rozdělení týmů a jejich místopředsedové:

1. Zaměstnanost, růst a investice (Jyrki Katainen)
2. Jednotný trh v oblasti digitálních technologií (Andrus Ansip)
3. Energetická unie (Alenka Bratušek)
4. Hospodářská a měnová unie (Valdis Dombrovskis)
5. Zlepšování právní úpravy, meziinstitucionální vztahy, právní stát a Listina základních práv (Frans Timmermans)
6. Rozpočet a lidské zdroje (Kristalina Georgieva)
7. Vysoký představitel pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku (Federica Mogherini)

Od těchto změn si Juncker slibuje dynamickou interakci mezi členy a tedy „rozhýbání“ dosavadní statické struktury, přičemž od nových místopředsedů [očekává](#), že budou fungovat jako jakési filtry, neboť budou moci zastavit iniciativu (včetně legislativních návrhů) pocházející od komisaře v jejich týmu. Dále budou odpovídat za definování prioritních projektů. [Zvláštní veto](#) získá první místopředseda, jehož pravomocí bude vetovat jakýkoliv návrh (i legislativní) pocházející nejen od jednotlivých komisařů, ale i jednotlivých projektových týmů.

Změny, jež v nové Komisi nastaly, bylo do jisté míry možné očekávat. Už při svém zvolení do čela Komise Juncker ve svém [projevu](#) před EP (15. července) zmínil, že chce organizaci Komise přizpůsobit plnění politických směrů, na jejichž základě byl zvolen.

Kromě výše popsaných změn v celkové organizaci práce Komise došlo také k již zmiňovanému přeskupení portfolií. Pod jednoho komisaře byly seskupeny klimatické změny a energetika. Tuto změnu Juncker povedl, protože se podle něj daná témata vzájemně ovlivňují a doplňují. Nicméně například Mark Johnson z European Policy Centre [komentuje](#) tento krok jako neracionální a doplňuje, že by mohl vést k neschopnosti Unie adekvátně reagovat na globální klimatickou krizi. Své pochybnosti ohledně spojení [vyjádřilo](#) také několik poslanců Evropského parlamentu, kteří Junckerovi napsali, že riskuje oslabení obou agend.

Dále bude existovat komisař pro finanční záležitosti, daně a celní unii. Toto portfolio bylo vytvořeno, aby zmíněné politiky nebyly odtrženy od hospodářské a měnové unie a přispěly tak k bezproblémovému fungování celkové správy hospodářských záležitostí.

Třetím změněným portfoliem je oblast finanční stability, finančních služeb a unie kapitálových trhů. Jean-Claude Juncker chtěl vytvořením této agendy sjednotit pod dohled jediného člověka všechny reformy, které Unie za poslední léta přijala k zajištění finanční stability a zlepšení dohledu nad vnitřními trhy.

Další změnou je sloučení životního prostředí, námořních záležitostí a rybolovu do jednoho portfolia. K tomuto došlo, protože všechny zmíněné politiky mají dle Junckera společného jmenovatele v nutnosti zachovávat přírodní zdroje a jsou také důležitou hybnou silou konkurenceschopnosti Unie. Podobně jako u agendy klimatických změn a energetiky, i tuto změnu Mark Johnson [komentuje](#) pochybnostmi, že by mohlo dojít k celkovému oslabení jednotlivých politik v nově spojených portfoliích.

Juncker se také rozhodl nevytvořit samostatnou pozici komisaře pro rozšíření. Místo toho bude tato záležitost v kompetenci komisaře pro evropskou politiku sousedství. Předseda komise své rozhodnutí odůvodnil tak, že „EU si potřebuje odpočinout od rozšiřování.“ Oznámil také, že za jeho předsednictví sice budou dále probíhat jednání s kandidátskými zeměmi a to zejména ze západního Balkánu, avšak během příštích pěti let nedojde k dalšímu rozšíření Unie.

Rozhodnutí nevytvořit pozici komisaře pro rozšiřování se opět ne všude setkal s podporou. Například švédský ministr zahraničí Carl Bildt se o něm na sociální síti Twitter [vyjádřil](#) jako o „špatném signálu“ a „nedostatku odpovědnosti.“ Překvapení a obavy vyjadřovali také diplomaté ze zemí západního Balkánu.

Ke značným změnám došlo také v portfoliu justice a vnitřních věcí, které bylo rozděleno mezi tři komisaře. Konkrétně bude jedním z nich první místopředseda (Frans Timmermans), který bude mít mimo jiné na starosti dohled nad respektováním zásad vlády práva a Listiny základních práv EU. Pod jeho vedení pak budou spadat druzí dva – Věra Jourová, komisařka pro spravedlnost, spotřebitele a rovnost pohlaví, a Dimitris Avramopoulos, komisař pro migraci a vnitřní věci.

Očekává se, že větší dohled EU nad dodržováním Listiny nebude členskými státy přijat kladně. V minulosti totiž často využívaly principů národní suverenity a subsidiarity, aby se vyhnuly dohledu Unie v otázkách zachování jejích základních principů.

Zajímavé je také vytvoření výše zmíněné pozice komisaře pro migraci a vnitřní věci. První místopředseda si v jeho případě bude muset pohlídat, aby nedošlo ke vzájemnému kolidování politik souvisejících s pohybem pracovních sil a azylem s otázkami kriminality a policie.

[Po zveřejnění změn](#), které se pod vedení Junckera v Komisi stanou, se objevilo mnoho reakcí, které změnu struktury vítaly. Analytici si však zachovávají zdrženlivější postoj ve stylu „počkáme a uvidíme“. Zatím se tak objevují pouze dohady o tom, co Junckera k takovýmto vcelku zásadním změnám vedlo. Podle Judy Dempsey z Carnegie Europe je například možné, že podmínkou k takto organizované Komisi mohla být touha zrychlit její práci omezením byrokracie tím, že předseda bude jednat pouze přímo s místopředsedy. Je však také možné, že efekt bude opačný, a sice že jednotliví komisaři se budou snažit spíše zviditelnit v rámci svého portfolia a ne poslouchat velení příslušného místopředsedy.

Slabá a silná portfolia?

S novým přerozdělením dosavadních portfolií se otevřela také debata o tom, jaká portfolia lze považovat za silná a jaká naopak za slabá. Klíčová portfolia byla dle agentury [Reuters](#) svěřena francouzskému ministrovi financí Pierru Moscovicimu (portfolio Hospodářské a finanční záležitosti, daně a cla) a britskému kandidátovi Jonathanu Hillovi (portfolio Finanční stability, finančních služeb a jednotného kapitálového trhu).

Francouzská opozice je však s výběrem [nespokojená](#), dle nich poprvé v historii Francie nebude mít autonomního evropského komisaře, neboť nad ním bude stát nový místopředseda Valdis Dombrovskis a o ekonomické portfolio se bude dělit právě s britským kandidátem. Britský kandidát přitom čelí kritice ze strany svých oponentů, a to kvůli své lobbistické minulosti. Zároveň se některým politikům pravicového politického spektra nelíbí, že by měl britský kandidát na starost otázku bankovní unie.

Nominace Pierra Moscoviciho dále vzbudila silné reakce na obou stranách francouzského politického spektra. Hlavními argumenty hovořícími proti správě tohoto portfolia spočívají ve francouzské neschopnosti splňovat kritéria Paktu stability a růstu, který si dává za cíl udržovat veřejný dluh pod 3% HDP. Dluh Francie v roce 2014 dokonce vzrostl na 4,4% HDP.

S přidělením dvou klíčových portfolií Francii a Velké Británii nesouhlasí ani hnací síla unijní ekonomiky, Německo, jehož kandidát, bývalý komisař pro energetiku Gunter Oettinger, bude spravovat portfolio zodpovědné za digitální ekonomiku a společnost. Hlavní problém vidí v krocích, které podporuje Velká Británie a jež dle sociálních demokratů nemohou vyvést EU z krize. S francouzským ekonomickým portfoliem nesouhlasí Německo z toho důvodu, že se Francie v současnosti nachází pod rozpočtovým dohledem EU.

Německo navíc zažívá zklamání z přiděleného portfolia. Dle europoslance Jana Albrechta (Zelení) je výběr [portfolia](#) zodpovědného za digitální ekonomiku pro zkušeného německého politika největším omylem, kterého se Juncker dopustil. Oettinger dle Albrechta navíc [nemá](#) žádné zkušenosti v této oblasti.

Nemalou [kritiku](#) sklízí také bývalý španělský ministr zemědělství a současný europoslanec Miguel Arias Cañete, který se má stát komisařem pro energetiku a klimatickou politiku, přičemž už samotné spojení těchto dvou klíčových portfolií vyvolalo kritiku některých europoslanců a obavy, že se ochrana klimatu dostane do pozadí. Oponenti nesouhlasí s návrhem Cañeteho hlavně proto, že ještě donedávna vlastnil podíl ve dvou ropných společnostech a je zde možnost střetu zájmů.

Jeho nominace byla do jisté míry překvapením, neboť byl kritizován za jeho sexistické komentáře vztahující se jak k novému Evropskému parlamentu, tak nové Komisi. Během kampaně před evropskými volbami [prohlásil](#), že „debatovat se ženou je komplikované“. V červnu zase [prohlásil](#) v kontextu nové Komise, že více ženských komisařek může být rizikové. Objevují se také důkazy, že ve své dřívější

funkci europoslance zasedajícího v zemědělském výboru [pomáhal](#) své rodině ke snadnějšímu získávání evropských dotací v zemědělství.

Překvapením bylo také jmenování bývalé slovinské premiérky Alenky Bratušekové na post místopředsedkyně komise odpovědně za vytváření energetické unie. Dle serveru [European Voice](#) má však řadu odpůrců kritizujících její nedostatek zkušeností v daném oboru. Kontroverzní byla také její nominace na post budoucí komisařky. Sama sebe na tento post [nominovala](#) v době, kdy její strana utrpěla velkou porážku v parlamentních volbách a ona stále ještě vedla úřednickou vládu, přičemž bylo nicméně jasné, že premiérský post záhy opustí.

Slabé portfolio [získal](#) maďarský kandidát Tibor Navracsics, možný budoucí komisař pro vzdělání, kulturu, mládež a občanství. Důvodem zisku nedůležitého portfolia je dle europoslanců kontroverzní vláda maďarského premiéra Viktora Orbána, který jako jediný podpořil britského premiéra Davida Camerona při hlasování proti novému předsedovi Evropské komise, Jeanu-Claudovi Junckerovi.

Kritici čelí také maltský kandidát na komisaře pro životní prostředí a rybolov a to zejména kvůli své minulosti a maltskému nedodržování zákonů týkajících se životního prostředí. Už samotné spojení dvou portfolií – životní prostředí a rybolov - se nesetkalo s pozitivními ohlasy z toho důvodu, že může dojít k oslabení obou oblastí. Obzvláště citlivý byl Junckerův požadavek, aby Vella provedl hloubkové vyhodnocení týkající se ptáků a jejich přírodních stanovišť a posoudil, zda by nemělo dojít ke změně právních předpisů. Malta totiž čelí kritice z opakovaného porušování zákonů o ochraně ptáků a to kvůli jejich nelegálnímu lovu. Proti jeho nominaci se [postavily](#) také organizace zabývající se životním prostředím – BirdLife Europe a European Environmental Bureau.

V době politických nepokojů na Maltě v 80. letech, kdy byl Vella členem vlády, došlo k obvinění z politického násilnictví, daňových úniků a korupce. Přestože nebyla tvrzení prokázána, je s touto kauzou Vella často spojován.

Dalším kandidátem čelícím kritice ze strany některých europoslanců je irský kandidát na komisaře pro zemědělství Phil Hogan, který vyhrožoval soudní žalobou europoslankyni Nesse Childers za to, že otevřela na veřejnosti kauzu spojenou s irským kandidátem a informovala o ni europoslance sociální demokracie. Kauza se týkala Hoganovy snahy zabránit usídlení rodiny v jeho volebním okrsku, se kterou měli obyvatelé problém kvůli jejímu původu.

Zklamání z přiděleného portfolia dle některých politiků zažívá také Česká republika. Premiér Bohuslav Sobotka [považuje](#) resort spravedlnosti, spotřebitelské politiky a rovnosti pohlaví, který bude v případě schválení spravovat ministryně pro místní rozvoj Věra Jourová, za „středně významný“, nicméně „*není to to, co Česká republika chtěla*“. Za neúspěch považuje zisk portfolia také ministr financí Andrej Babiš. Opačného názoru je státní tajemník pro evropské záležitosti Tomáš Prouza. Také Jourová může čelit jistě kritice a to z několika důvodů. Zaprvé z důvodu [střetu zájmů](#) kvůli politickému propojení

s ministrem financí a místopředsedou vlády Andrejem Babišem, který je zároveň jedním z nevlivnějších českých podnikatelů. Problém může být jisté míry i její odmítavý [postoj](#) k genderovým kvótám.

Jak již bylo zmíněno, Juncker také dodržel svůj slib týkající se zastoupení počtu žen v Komisi. Celkem tři ze sedmi místopředsedů jsou ženy, ostatním šesti přidělil silná portfolia. Důležitou roli v přidělování postů hrála také geografická poloha a velikost daného státu. Mezi sedmi místopředsedy jsou zastoupeny různě velké státy jak ze západní, jižní, severní, tak i východní Evropy (Litva, Slovensko, Estonsko, Nizozemsko, Itálie, Bulharsko, Finsko). Předseda se také [vyjádřil](#), že „odměnil“ země, které navrhly vysoce postaveného politika, například bývalého předsedu vlády.

Priority Jeana-Clauda Junckera

Po svém zvolení dal nový předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker najevo již [několik priorit](#).

Jako první uvádí politiku růstu a vytváření pracovních míst, která by měla tvořit základní pracovní náplň budoucí Evropské komise. S tímto cílem souvisí například [jeho návrh programu](#), který se zaměřuje na mladé nezaměstnané. Podle plánu by měl být financován z veřejných a soukromých investic, ale chce využít také již existující programy Evropské investiční banky a členských států.

[Další prioritou](#) je vytvoření jednotného digitálního trhu. Již dříve se [vyjadřoval](#) v tom smyslu, že jeho předsednictví bude zasvěceno digitálním technologiím. Argumentoval přitom tím, že novodobé technologie jsou novými prostředky pro demokracii a jsou přínosné také pro ekonomii vzhledem k tomu, že tento sektor se stane zdrojem nových pracovních míst.

Klíčová pro něj bude také přeměna energetické politiky v novou Evropskou energetickou unii. S tímto jeho cílem souvisí také již zmiňovaná změna v rozdělení portfolií. Junckerovou snahou je [dle jeho slov](#) zvýšit energetickou účinnost Unie o minimálně 30 %. Tímto cílem jde mimochodem proti politice svého předchůdce José Manuela Barrosa, který prosazoval zvýšení maximálně o 27 až 29 %. Junckerovi půjde zejména o to, aby Evropa byla schopná v případě nutnosti měnit dodavatele a aby byl posílen podíl obnovitelných zdrojů energie.

Dále se nový předseda Komise bude snažit sjednat přiměřenou a vyváženou obchodní dohodu s USA či reformovat měnovou unii. [V souvislosti s druhým zmíněným](#) by chtěl jednak do systému „trojky“ institucí, které se zabývaly krizí eurozóny (Mezinárodní měnový fond, Evropská centrální banka a Evropská komise) přidat více demokracie a legitimacy skrze parlamentní kontrolu a to jak na evropské tak národní úrovni. [Zároveň má v úmyslu](#) zařadit, aby v budoucnu přijímaná podpora a programy reformem byly posouzeny z hlediska sociálního dopadu.

Mezi priority zařadil Jean-Claude Juncker také odpověď na britskou otázku. Jeho základním cílem je udržet Spojené království v Evropské unii. Na toto téma [hovořil](#) předseda Komise také s britským premiérem Davidem Cameronem krátce po svém zvolení, přičemž mu během této konverzace sdělil, že je odhodlán nalézt pro Velkou Británii řešení.

Mimo tyto základní body se jeho plán dotýká i problematiky přistěhovalectví. V tomto ohledu má v úmyslu zavést Společný evropský azylový systém, posílit spolupráci se třetími zeměmi (zejména v severní Africe), zlepšit pravidla legálního přistěhovalectví (v tomto směru hovořil například o reformě systému tzv. modrých karet, které umožňují vysoce kvalifikovaným občanům ze zemí mimo EU pracovat a žít v EU – s výjimkou Velké Británie, Irska a Dánska). A v neposlední řadě by se chtěl Juncker věnovat zajištění evropské hranice například skrze posílení činnosti agentury FRONTEX.

© **Evropské hodnoty o.s. 2014**

Think-tank Evropské hodnoty je nevládní instituce, která prosazuje zvyšování politické kultury v České republice i na evropské úrovni.

Politikům předkládáme odborná doporučení a systematicky sledujeme a hodnotíme jejich práci. Za základní prvky vysoké politické kultury považujeme aktivní občany, zodpovědné politiky a soudržnou společnost, která sdílí hodnoty svobody a demokracie.

Od roku 2005 se jako nevládní nezisková organizace, která není spojena s žádnou politickou stranou, věnujeme výzkumné a vzdělávací činnosti. Vedle vydávání odborných publikací a komentářů pro média, pořádáme konference, semináře a školení pro odbornou i širší veřejnost. Na svých akcích zprostředkováváme dialog mezi politiky, odborníky, novináři, podnikateli i studenty.

ODPOVĚDNÉ VLÁDNUTÍ • SEBEVĚDOMÝ ZÁPAD • EVROPSKÁ INTEGRACE

VNITŘNÍ BEZPEČNOST • VITÁLNÍ EKONOMIKA

THINK-TANK EVROPSKÉ HODNOTY

Vltavská 12, 150 00 Praha 5

+420 210 088 877

info@evropskehodnoty.cz

www.evropskehodnoty.cz

facebook.com/Evropskehodnoty